

Sint Maarten roept ook nu nog op tot delen

Wat is de overeenkomst tussen de Sint Maartensviering in Utrecht, het Bloemencorso in Zundert en de Boxmeerse Vaart? Deze tradities worden alle drie sinds 2012 officieel erkend als UNESCO cultureel erfgoed. Sint Maarten (officieel de heilige Martinus van Tours) is naamgever van vele r.-k. instellingen en is bovendien sterk met de stad Utrecht verbonden. Zo wijdden de Frankische vorsten de kerk die zij in de zevende eeuw lieten bouwen op de plek waar nu het Domplein ligt aan hun belangrijkste heilige: Sint Maarten. Nu nog is Sint Maarten de schutspatroon van de stad. Op 11 november, de dag van zijn begrafenis, viert de Kerk de gedachtenis van Martinus. Aan deze dag zijn

vele volksgebruiken verbonden. Het bekendste is de lampionnentocht, waarin kinderen zingend langs de deuren gaan in de hoop op snoep. In de stad Utrecht is het Sint Maartensfeest de afgelopen jaren uitgegroeid tot een meerdaags spektakel.

Het verhaal van Sint Maarten begon juist klein, met een ontmoeting aan de poorten van de Franse stad Amiens. Daar arriveerde te paard de Romeinse soldaat Martinus, geboren rond 316 in het huidige Hongarije. Naast de stadspoort zag hij een naakte bedelaar liggen, rillend van de kou. Hoewel hoog te paard gezeten, keek hij niet op de bedelaar neer. Integendeel, hij overbrugde de afstand met een

groots gebaar: hij trok zijn zwaard en sneed zijn rode soldatenmantel doormidden, waarvan hij de helft aan de bedelaar schonk. De andere helft kon hij niet weggeven, omdat die eigendom van Rome was. Nadien zag hij in een droom dat hij zijn mantel met Jezus had gedeeld. Martinus had Hem 'met de mantel der liefde' bedekt, in de goede zin van het woord. Hij was mantelzorger, die uitvoering gaf aan één van de zeven werken van barmhartigheid uit Matteüs 25: 'Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed'. Martinus verliet niet veel later het leger en liet zich dopen. Later stichtte hij een klooster te Ligugé bij Poitiers, waar hij als kluizenaar-monnik leefde. Na zijn priesterwijding werd hij in 372 bisschop van Tours, op uitdrukkelijk verzoek van het volk. Hij stichtte nog diverse andere kloosters en had als bisschop veel aandacht voor het lot van de armen. Hij overleed op een van zijn reizen in 397, zijn graf ligt in de kathedraal van Tours. Al snel na zijn dood werd hij wegens zijn voorbeeldig leven heilig verklaard, als eerste niet-martelaar. Hij wordt vereerd in het westers én in het oosters christendom.

Een voorbeeldig leven als dat van Martinus betekent dat mensen hem ook nu nog tot voorbeeld (kunnen) nemen. In ieder geval wordt de herinnering aan Sint Maarten en zijn daad van naastenliefde levend gehouden. Zo herinneren de Utrechtse stadsvlag en het stadswapen met de helften rood en wit aan de halve rode mantel en aan het witte onderkleed van Sint Maarten. Ook voetbalclub FC Utrecht heeft Sint Maarten in de huisstijl opgenomen, om zo met meer nadruk de maatschappelijke betrokkenheid van de club te tonen. En de Utrechtse Sint Maartenviering heeft als ondertitel 'Feest van het delen'. Dat is uiteindelijk waar zijn verhaal om draait: delen. En dan niet alleen maar delen in de feestvreugde, maar delen met de ander die het minder getroffen heeft. En daar is nog wel werk aan de winkel, ook voor ons in de 21ste eeuw. Zo luidden de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag) eind oktober de noodklok vanwege de toename van het aantal daklozen. Er is een brief naar het kabinet gestuurd om te helpen bij de opvang van daklozen. Het kan dan ook geen toeval zijn dat 'De Mantel van Sint Maarten', een initiatief van de Protestantse Diaconie Utrecht en protestantse en katholieke kerken in Utrecht, dit jaar aandacht heeft voor de groeiende aantallen dak- en thuislozen. Als onderdeel van de Sint Maartenweek in Utrecht werd op 8 november tijdens een bijeenkomst in de Domkerk een prijs uitgereikt aan een persoon of instantie die zich met hart en ziel inzet voor dak- en thuisloosheid [dit nummer van 'Op Tocht' was al naar de drukker voordat de winnaar bekend werd]. Daarbij was het belangrijk dat waardigheid en medemenselijkheid centraal staan in de activiteiten.

Aan dat criterium van waardigheid en medemenselijkheid kunnen we allemaal ons dagelijkse leven toetsen. Zien we de ander voldoende? Herkennen we in hem of haar het gelaat van Christus? Beschouwen we daklozen ondanks hun andere levensstaat als één van ons? Bedenk dat de scheidslijn tussen een succesvol leven en dak- of thuisloosheid vaak dunner is dan je denkt wanneer je je aan de goede kant van de streep bevindt. Geregeld verschijnen er interviews met mensen die nog niet zo heel lang geleden een mooi leven leidden maar door enkele verkeerde afslagen of ongelukkige omstandigheden in korte tijd met schulden op straat belandden.

Naar aanleiding van de mantel van Martinus nog het volgende. In Frankrijk, het land waar Martinus leefde en bisschop werd, is het sinds enkele jaren voor supermarkten verboden om levensmiddelen die nog niet over de datum zijn, weg te gooien. Grotere supermarkten moeten een contract afsluiten met liefdadigheidsorganisaties, zodat het voedsel goed terecht komt. Inmiddels is Frankrijk bezig met een vergelijkbare wet voor kleding. Want er wordt jaarlijks een enorme berg onverkochte kleding vernietigd (700.000 ton in Frankrijk), terwijl maar een kwart wordt gerecycled. Die onverkochte kledingberg is mede een gevolg van de *fast fashion* – snelle en goedkope kleding. Winkelketens vervangen de collectie daardoor snel en consumenten gooien hun kleding sneller weg – volgens een recent onderzoek worden veel kledingstukken slechts 7 keer gedragen. Deze voorgestelde wetgeving moet die enorme verspilling helpen tegengaan. En bedenk dat de productie van 1 katoenen T-shirt 2.700 liter water kost, dergelijke 'wegwerpkleding' is dus ook nog eens slecht voor het klimaat. In navolging van Martinus je mantel (of andere kleding) delen betekent uiteraard niet dat het doormidden gesneden hoeft te worden. Het een tweede leven geven is óók delen, maar dan na elkaar in plaats van gelijktijdig zoals Martinus deed.

En de mantel van Sint Maarten klinkt nog ergens door. Het Latijnse woord voor mantel is 'pallium', waarvan het begrip 'palliatieve zorg' is afgeleid. Deze zorg in de laatste levensfase is bedoeld als een mantel die de zieke omgeeft, waarbij het vergroten van het comfort van de zieke centraal staat. Ook dit is een herinnering aan de daad van delende naastenliefde van Martinus van Tours: het voorbeeld dat hij stelde, gaat dus niet alleen over onze kleding of andere bezittingen maar heeft tevens betrekking op onze zorg, tijd en aandacht. Die zijn soms nog moeilijker te delen dan ons bezit maar daardoor des te waardevoller wanneer we dat doen.